

НЕМАТОДИ — НЕБЕЗПЕЧНІ ШКІДНИКИ РОСЛИН

Сільськогосподарські культури вражають близько 4 тис. видів паразитичних нематод. Із них є приблизно десяток, через які агровиробники зазнають значних збитків. Вони легко розселяються за допомогою комах, переносяться знаряддями праці, транспортом, посадковим матеріалом, а також насінням і рослинними залишками. Окрім того їх шкодочинність посилюється, тим що багато видів нематод є переносниками бактеріальних, грибових та вірусних захворювань. Механічне пошкодження клітин та продукти метаболізму паразитів призводять до некрозів тканин та відмирання коренів.

Проте шкода стає помітною лише, коли їх кількість перевищує критичні межі, а тому важливими є своєчасні виявлення та правильна ідентифікація зараженості сільськогосподарських угідь та садивного матеріалу.

Так, наприклад, значних втрат врожаю картоплі можуть завдавати, цистоутворюючі нематоди, такі як: Золотиста картопляна нематода (*Globodera rostochiensis*) та Біла картопляна нематода (*Globodera pallida*). Золотиста та Біла картопляні нематоди отримали свої назви через характерний колір самок в період їх перетворення у цисти.

Золотиста картопляна цистоутворююча нематода — вузькоспеціалізований вид, який паразитує на коренях картоплі і томатів, уражує інші рослин з родини пасльонові.

Розвиток картопляної нематоди відбувається в коренях рослини-господаря. Хворі рослини утворюють нечисельні слабкі стебла, які передчасно жовтіють. Бульб утворюється мало, вони дрібні, а іноді зовсім відсутні.

Картопляна нематода особливо значної шкоди завдає на присадибних ділянках і на полях із скороченою спеціалізованою сівозміною, де картопля вирощується беззмінно або повертається на попереднє місце на другий-третій рік. Втрати врожаю можуть складати **30-80%**. Крім прямих втрат, є втрати, що зумовлені заборонаю або обмеженням перевезення продукції із зон зараження, оскільки картопляна цистоутворююча нематода є об'єктом зовнішнього та внутрішнього карантину.

Розповсюджується картопляна нематода в основному в стадії цист, які прилипають до предметів, що стикаються із зараженим ґрунтом і переносяться на будь-які відстані. Зазвичай цисти переносяться із садивним матеріалом, перед усім бульбами картоплі, із ґрунтом, що є на бульбах, коренеплодах, цибулинах, а також, сільгоспінвентарем, транспортними засобами, дощовими водами.

Карантинні заходи:

- забороняється ввезення зараженого садивного матеріалу і ґрунту з регіонів розповсюдження захворювання;
- карантинний огляд та лабораторна експертиза;
- обстеження посадок картоплі у період вегетації для виявлення захворювання;
- запровадження особливого карантинного режиму;
- вивезення продукції рослинного походження з ураженої зони при дотриманні встановлених вимог.

Агротехнічні заходи:

- використання в сівозміні культур, що не уражуються (бобові, зернові, технічні культури, багаторічні трави);
- заміна сприйнятливих сортів картоплі на стійкі: Добрович, Пролісок, Берегиня, Водограй, Слов'янка, Молодіжна, Західна.